

Horúce leto na Taiwane – Rozhodne sa Čína ísť do vojny?

Dr. Luke Stach

6. septembra 2022 ✚ *Politika* ✚ *Komentár*

Zvýšené napätie okolo Taiwanu spojené s návštevou Nancy Pelosiovej, hovorkyne Snemovne reprezentantov, viedlo k názorom, že ďalšia vojna je takmer na dosah. V čiernom scenári by mohlo ísť dokonca o inváziu (pevninskej) Čínskej ľudovej republiky do (ostrovnej) Čínskej republiky, čiže na spomínaný Taiwan.

Hoci súčasné politicko-vojenské turbulencie okolo Taiwanu (vedené čínskymi manévrami vo veľkom meradle) sú nepopierateľným faktom, prípadná invázia z čínskej pevniny na ostrov Taiwan sa teraz zdá byť nepravdepodobná a slúži skôr na rozohratie atmosféry, najmä v realite dnešných médií, kde „zlé správy sú dobré správy“. Samozrejme, medzi ČĽR a Taiwanom existuje skutočný konflikt záujmov (pričom USA stoja za Tchaj-pejom) a rivalita medzi veľmocami narastá, od napínania svalov a šablových šarvátok k skutočnej vojne je však ešte dlhá cesta.

Zdroj: wikimedia commons

Od opatrnosti k asertivite

Súčasnú eskaláciu napätia okolo Taiwanu treba vnímať v kontexte hlbokých zmien, ktoré sa v ČĽR odohrávajú s nástupom Si Ťin-pchinga k moci. Tento politik totiž zrevidoval to, čo Teng Siao-pching (propagátor prokapitalistických reforiem, ktoré posunuli komunistickú Čínu tak ďaleko vpred a umožnili jej stať sa skutočnou supervelmocou, a nie podvyživeným „tretím svetom“ s jadrovou bombou) stelesnil a neskôr zanechal ako svoj politický testament. Teng Siao-pching bol pragmatik, ktorý opakoval, že Čína by mala prijímať len to, čo funguje, byť opatrná vo svojich reformách a politikách (radil prechádzať cez rieku a vždy cítiť kamene pod nohami) a nevystavovať na obdiv vlastnú silu, budovať ju dôsledne, ale potichu a bez zbytočného napínania svalov. Tiež zdôrazňoval, že je potrebné sledovať príčiny bohatstva „štyroch malých drakov“ (hospodársky úspešných krajín v Ázii), najmä Singapuru, ktorý tento vodca dával za vzor. Okrem toho, hoci mal Teng Siao-pching ďaleko od demokratizácie ČĽR, odklonil sa od vedenia jednou osobou v štýle Mao Ce-tunga a moc sa mala sústrediť do rúk niekoľkých kľúčových politikov ČĽR a mala mať

kolektívnejší charakter.

Tento stav pokračoval aj po roku 2012, keď sa generálnym tajomníkom Komunistickej strany Číny stal Si Ťin-pching. Tento politik postupne sústredil moc vo svojich rukách, čo mnohých analytikov viedlo k presvedčeniu, že sa vracia istá forma maoizmu, najmä preto, že súčasný vodca ČLR sa nevyhýba propagácii toho, čo možno označiť za „kult osobnosti“. Okrem toho politika opäť prevážila nad hospodárskym pragmatizmom a v zahraničných vzťahoch sa Peking stal oveľa asertívnejším, čo možno vidieť nielen vo vzťahoch s Taiwanom, ale napríklad aj v Juhočínskom mori. Čína militarizovala región okrem iného budovaním „umelých ostrovov“ a inštalovaním zbraňových systémov na svojich nových základniach. Okrem toho krajiny ASEAN (medzi ktoré patrí aj Singapur) počuli, že Čína je veľká krajina a oni sú malí, čo bolo za vlády Teng Siao-pchinga jeho pokračovateľov ťažko predstaviteľné.

Najdôležitejším faktom je, že Čína otvorene geopoliticky vyzýva USA, čo by opatrný Teng Siao-pching pravdepodobne neschválil, aspoň v tejto fáze nie. Mohol by to urobiť alebo odporučiť len vtedy, ak by bola Čína na takéto súperenie plne pripravená. Zatiaľ je otvorená otázka, či takáto situácia existuje. Je faktom, že Čína v posledných desaťročiach – okrem obrovského skoku v ekonomických možnostiach – znásobila svoj vojenský potenciál, ale názory na jeho kvalitu sa rôznia, najmä preto, že potenciálnym protivníkom sú Spojené štáty a nie samotný Taiwan. O vojenských schopnostiach Washingtonu niet pochýb, v súčasnosti je najväčšou vojenskou mocnosťou na svete.

Taiwan a ČLR

Niet pochýb o tom, že otázka zjednotenia Číny, tzn. začlenenia ostrovnej Čínskej republiky do ČLR, je absolútnou prioritou politiky Pekingu. Návrat tzv. „vzbúreneckej republiky“ by bol pre ČLR obrovským úspechom a potvrdením veľmocenského postavenia Pekingu. Okrem toho má Taiwan veľký hospodársky (technologicky rozvinutý štát, okrem iného gigant vo výrobe čipov s celosvetovým významom), ako aj geostrategický význam. Ostrov je „nepotopiteľnou lietadlovou loďou“ a je súčasťou tzv. „prvej reťaze ostrovov“, ktorá sa tiahne od polostrova Kamčatka cez Japonsko, Taiwan, Filipíny až po Borneo.

Táto reťaz je akousi prekážkou, ktorá bráni ČLR vo voľnom odchode do Tichomoria, najmä preto, že krajiny ako Japonsko, Filipíny a Taiwan sa sotva dajú zaradiť medzi spojencov Pekingu. Získanie Taiwanu by túto reťaz prerušilo a otvorilo by Číne západný Tichý oceán – smerom na Guam a dokonca na Havajské ostrovy (a tamojším americkým základňami). Pre USA by to bol vážny problém, ktorý by narušil ich dominantné postavenie v regióne. V období zostrojujúcej sa čínsko-americkej rivality sa USA vrátili k aktívnejšej podpore Tchaj-peja. Samozrejme, pre Peking je to skutočná výzva, a preto ČLR ostro kritizovala Washington za jeho nedávne kroky v otázke Taiwanu a okrem iného vyhlásila návštevu Nancy Pelosiovej za provokáciu. A na provokácie treba reagovať tvrdou odpoveďou... Preto Peking urobil to, čo *de facto* musel – uskutočnil rozsiahle manévry, a to aj s ostrou muníciou.

Napínanie svalov vyzeralo pôsobivo, čínska verejnosť mohla vidieť, že Čínska ľudová oslobodzovacia armáda so svojím letectvom a námorníctvom je schopná demonštrovať svoju prítomnosť v okolí Taiwanu, a nepochybne to bol aj signál smerom k Tchaj-peju, Washingtonu a Tokiu (v poslednom prípade sa niekoľko rakiet dostalo do vôd japonskej výlučnej ekonomickej zóny). Na druhej strane, stále sme mali do činenia s manévrami a akousi demonštráciou sily a v súčasnosti možno povedať, že nedošlo k žiadnym vážnym incidentom. Aspoň zatiaľ, pretože prípadná invázia ČLR na Taiwan by bola spojená s obrovským rizikom.

Zdroj: youtube.com

Neprijateľné riziko?

Hoci na papieri sily ČLR dominujú nad Taiwanom, je jasné, že Peking nemôže proti ostrovu využiť všetok svoj potenciál. V prvom rade by sa invázne jednotky museli na ostrov dopraviť po mori alebo letecky. Nie bez dôvodu sa však letecké a námorné vylodňovacie operácie považujú za jedny z najťažších. Bojové lode a transportné lietadlá by boli vystavené palbe obrancov, ktorá by mohla zlikvidovať inváznu flotilu skôr, ako by dosiahla svoj cieľ. Samozrejme, faktor prekvapenia by úlohu určite uľahčil, ale v dnešnej dobe by bolo ťažké utajiť prípravy na takú rozsiahlu operáciu, najmä keď americký prieskum je na vysokej úrovni, ako vidíme v rusko-ukrajinskom konflikte.

Ďalším problémom je logistika; hoci ČLR rozšírila svoju flotilu vrátane vylodňovacích plavidiel, bolo by náročné prepraviť na Taiwan dostatočne veľké sily so zásobami. Čína by tiež mohla zmobilizovať obrovské množstvo civilných jednotiek, ale to by upútalo pozornosť pravdepodobne aj tej najmenej inteligentnej rozvedky, navyše takáto flotila by bola schopná prepraviť len ľahkú pechotu s minimom zásob a svojím spôsobom by bola aj tým najľahším cieľom na zničenie.

Existuje tiež mnoho ďalších prekážok. Stačí spomenúť, že ČLR by musela získať prevahu vo vzduchu, neutralizovať obranu nepriateľa na pobreží a zároveň dúfať, že sa nepokazí počasie – veľká búrka by mohla úplne prekaziť plány Pekingu. Samotný Taiwan je hornatý, čo je výhoda pre obrancov, a možno pochybovať, žeby agresori boli vítaní s kvetmi. Celkovo možno povedať, že s odhodlanou obranou Taiwanu, podporovanou spojeneckou pomocou, by invázia mohla zlyhať alebo prerásť do konfliktu, ktorý by sa úplne vymkol spod kontroly. Riziko neúspechu je obrovské a dôsledky pre ČLR by boli gigantické. Porážka by mohla viesť k politickému zemetraseniu (súčasný vedenie by stratilo moc na vrchole) a prestíž Pekingu by dostala zničujúci úder.

Okrem toho existujú aj ďalšie faktory, ktoré logicky vedú k tomu, že vojna teraz nebude. Prvým je, že ČLR ešte neukončila proces modernizácie svojho hospodárstva a ozbrojených síl. Samotný Si Ťin-pching trvá na tom, že Čína by sa mala stať najinovatívnejšou ekonomikou sveta, a je ťažké predstaviť si modernizáciu uprostred vojnovnej horúčky. Pokiaľ ide o vojenskú oblasť, očakáva sa, že čínske námorníctvo dokončí proces modernizácie v rokoch 2040 až 2050, ak všetko pôjde podľa plánu, čo nie je isté. V čínskej tradícii, ktorá je v tejto krajine živá – napriek maoistickým pokusom zničiť ju a budovať na troskách „nového sveta“ – je najväčším stratégom ten, kto zvíťazí bez boja. O tom jasne písal mudrc Sün-c' a jeho učenie je napriek uplynutiu storočí stále živé. Pokojné prevzatie Taiwanu by bolo úspechom doby a vodca ČLR, ktorý by to urobil, by sa stal monumentálnou osobnosťou.

Spomínaný Teng Siao-pching dokonca navrhol vzorec zjednotenia charakterizovaný heslom „jedna krajina, dva systémy“. Tento vzorec predpokladal, že v rámci jednej Číny môžu existovať organizmy s odlišnými politickými, právnymi, hospodárskymi a dokonca aj vojenskými systémami, čo by povzbudilo subjekty ako Hongkong, Macao a predovšetkým Taiwan k návratu do Číny. Takáto ponuka by bola zaujímavá, najmä v kontexte rastúcich hospodárskych väzieb medzi Tchaj-pejom a Pekingom, ale ČLR sa postupne od myšlienky Teng Siao-pchinga vzdialila a klincom do rakvy sa stalo „upokojenie“ hongkonských demonštrácií zo strany Pekingu. Taiwanská verejnosť sa mohla na vlastné oči presvedčiť, že vzorec „jedna krajina, dva systémy“ nezaručuje zachovanie slobôd, ktoré mal Peking v Hongkongu napokon rešpektovať ešte niekoľko desaťročí. Okrem toho sa mladí Taiwančania, na rozdiel od generácie svojich rodičov a starých rodičov, s myšlienkami zjednotenia už príliš nestotožňujú.

Ďalším faktorom – možno najdôležitejším – sú Spojené štáty. Peking veľmi pozorne sleduje dianie na Ukrajine a musel si všimnúť, že USA sú schopné účinne podporovať krajinu, ktorú považujú za svojho spojenca. Zatiaľ čo nie príliš slávny odchod Washingtonu z Afganistanu mohol viesť vedenie ČLR k presvedčeniu, že (povedané slovami piesne Kazika Staszewského „12 groszy“) *„aj Amerika sa rozpadá“*, udalosti na Ukrajine musia podobné názory potvrdiť.

Američania majú konvenčné vojenské kapacity, ktoré sú oveľa lepšie ako ruské, ale Čínska ľudová oslobodzovacia armáda stála v mnohých rebríčkoch nižšie ako ruská. Je zrejmé, že vojenský potenciál Číny je záhadou a názory naň sa rôznia. Napríklad počas leteckého cvičenia v Thajsku dostali piloti čínskych ekvivalentov ruských Su-27 od Thajčanov lietajúcich na švédskych Gripenoch poriadne na frak; na druhej strane americkí piloti, ktorí sa vo vzduchu stretli s najnovšou čínskou stíhačkou Čchengtu J-20, hlásili jej silné schopnosti. Ide však o náhodné príklady, ktoré nemôžu poskytnúť celkový obraz. V každom prípade musí Peking počítať s tým, že USA budú aktívne podporovať Taiwan v prípade agresívnych čínskych akcií, čo má ďalekosiahle dôsledky.

Zhrnutie

Celkovo by sa riziko vojny o Taiwan malo v súčasnosti hodnotiť ako nízke. Pre Peking by vypuknutie konfliktu v tejto chvíli znamenalo obrovské riziko porážky, ktorá by zmarila veľmocenské plány ČLR, určite by podkopala pozíciu súčasného vedenia a možno aj samotnej Komunistickej strany Číny. Výsledkom by mohol byť vnútorný chaos, ktorému sa Čína chce vyhnúť. Racionálnym krokom by bolo pokúsiť sa dosiahnuť dohodu s USA, utíšiť konflikt s Tchaj-pejom a vrátiť sa k odporúčaniam Teng Siao-pchinga o budovaní moci, aby si súper ČLR uvedomili, akú má krajina silu v čase, keď už čínsky gigant nebude nezastaviteľný. Lenže súčasné vedenie vzbudilo veľké nádeje na renesanciu čínskej moci a demografické faktory (dôsledky politiky jedného dieťaťa) môžu pochovať budúce plány stať sa globálnou supervelmocou. Situácia je nepochybne dynamická, ale vojna o Taiwan by nemala vypuknúť, aspoň nie teraz.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/horuce-leto-na-taiwane-rozhodne-sa-cina-ist-do-vojny/>